דמדרסא. וסימן העשוי לידרס הוא: **דמינשתפא.** מתגלגל כרגלי אדם וכהמה ואינה נמנעת במקום שנפלה תמילה: **דיקירי.** כבידות: **הא של בעל הבית חייב להכריז.** ומע"ג דכהדיא מני להו במתניתין[ג] מיידי דנקט נקט נמי לאותביה לרבה מדוקיא דריסת: **אין מעבירין על המוכלין.** המונח מוכלין בדרך אין רשאי לעבור עליהם ולהניחם שם הלכך לא נדרסו שמי שמנחן רשאי הוגבהן: **אין מעבירין על המוכלין.** ולו לשון דריסה הוא אלא כמו אין מעבירין על המצות (יומא דף נג.): **חייבי לכפים.** סבורים שמחמת כפיפים הונחו לשם כדי להכשיל הדורסים עליהן ואפי' נמי דאין מגביהין מותם מיהו לא דרסי עליהן משום כפיפים: **לימא כפנאי.** פלוגתא דרבה ורבא: **הכא מאיליו.** הרואה לשון מאיליו כגון חרס פעמים שנופל בעיגול: **הוי סימן.** לחמרינן לשם סימן נתנו שם ולא נפל מאליו ודבר שיש בו סימן הוא ואפילו הכי פליגי רבנן ואמרי הכי אלו שלו משום דקסבדי מעבירין על המוכלין והוה ליה סימן העשוי לידרס: **ור"י סבר הוי סימן.** ומע"פ אזה עשוי לידרס נמי הוי סימן: **ומעבירין על המוכלין.** ואפילו הכי בכרות של בעל הבית חייב להכריז דסימן העשוי לידרס הוי סימן. ועיגול היינו טעמא דסימן הבא מאיליו לאו סימן הוא ור"י סבר הוי סימן: **ורבה אמר לך הוי.** והכא היינו טעמא דר"י משום דאין מעבירין על המוכלין וס"ק הכי נמי אית ליה אין מעבירין ומשום הכי בכרות של בעל הבית חייב להכריז. וטעמייהו בעיגול משום דסימן הבא מאיליו הוא ור"י סבר הוי סימן: **לימא דאמרי סבורה הוי.** וכי תאמר לימא כתנאי אין מעבירין על המוכלין תאמר: **הלכתא כריבות ברה"ר הוי.** כדמוקי לה בגמרא בו סימן: **ברשות היחיד אי דרך נפילה הרי אלו שלו.** לליכא למימר מקום הוי סימן דהא לא ידע היכא נפיל מיניה: **אי דרך הינוח נוטל ומכריז.** מקום ולא יניחם שם שמא ימצאם עכו"ם ויטלם ושמא שכחום הבעלים: **אבל נדבר שיש בו סימן הוי.** רבא לטעמיה דאמר סימן העשוי לידרס הוי סימן:

ממנינא

אין מעבירין על האוכלין. פי' אינו רשאי לעבור מעליהן כדפירש רש"י אלא צריך להגביהן אבל אין לפרש דאין מעבירין היינו אין דורסין עליהם כדאמר בפרק הדר (עירובין דף סד:) דת"ל ר"ג לרבי אלעזר טול וגוסקא משום דאין מעבירין הרי משמע שצריך להגביהם ועוד דקאמר התם אבל בדורות מאחרונים שפרושות בכפיפים מעבירין ואי אין מעבירין היינו אין דורסין אע"כ התם דקאמר נמי שפרושות בכפיפים היינו דורסים והכא משמע דבמתניתין דחייבי לכפיפים אין דורסין אבל אי צריך לומר כדפריסית: **והא איכא נברים דלא איכפת להו.** פירוש שידרסו הנכרים קודם שיבא שם שום ישראל ויגביה ות"ח ולפרוך והלא נכרים שקלי ליה וי"ל דדריסה שכיח אי לאו משום כפיפים לפי שדורסין דרך הילוכן אבל נטילה לא שכיח שידעים שבעל הכרך רוחם שסבורים שלדעת הניחו שם אבל קשה להיכי פריך שיחזרו שידרסוהו נכרים קודם שיבא שום ישראל ויפטר מהכרזה לדרכה ניחום לרוב ישראל שרוחין הכרך ויגביהוהו וניחום למומרת לחייבו הכרזה להא גבי יבוחי מעות מכרין מע"פ שאם ירצו לוחם הנכרים קודם ולאי קשיא להו ועוד דבעי למימר לחפילו ברוב נכרים פליגי רבנן ומחייבי להכריז ומע"ג לחיכא למיחש דלמא שקלי להו ומסתמא נתייאש ועוד דהוה ליה למימר דמנכרים נפול וניזיל בתר רובא לחפילו לשמואל דאמר בממון אין הולכין אחר הרוב היכא דליכא חזקה מודה לדמוכח בפרק לא יחפור (ב"ב דף כג: ושם ד"ה מון) גבי ניפול הנמלא (לעיל ה) אבל כל היכא דאפשר לתקן להחזיר ממון לבעלים ע"י הכרזה מתקנינן ות"כ מאי פריך הכא: **והא איכא בהמה וכלבים.** ות"ת לרבא נמי יקשה והא איכא בהמה וכלבים דשכיח לגנוב ולטרוף לחכלי להו כדאמר לעיל דאיכא שקלים ורמשים לחכלי וי"ל דהכא מיירי בכרכות גדולות שאי אפשר שיתכלום:

סימן הבא מאיליו הוי סימן. פרש"י לשם סימן נתנו שם ולא נפל מאליו וקשה לחין דרך לתת מעות בכרך לסימן אלא י"ל לחימור ידע שנפלו לו שם ומ"ד לא הוי סימן כיון דרגילות לבא מאליו מסתמא לא ידע כיון שאין ניכר בתוך אבל סימני בהמה שהן מאליהן הוי סימן כיון שניכר (ב) וכן דבר שאין ניכר בתוך שם אין רגילות לבא מאליו הוי סימן:

מחרוזת

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דמדרסא ברשות היחיד נוטל ומכריז דלא מדרסא והאלומות בין ברשות הרבים ובין ברה"י נוטל ומכריז כיון דגביהן לא מדרסא ורבא מתרץ לטעמיה במקום כריכות ברה"ר הרי אלו שלו דמינשתפא ברה"י חייב להכריז דלא מינשתפא והאלומות בין ברה"ר ובין ברה"י נוטל ומכריז כיון דיקירי לא מינשתפא ת"ש ככרות של נחתום הרי אלו שלו הא של בעל הבית חייב להכריז של בעל הבית מאי טעמא כיון דאית בהו סימן דמידע ידיע רפתא דאיניש אינש הוא ולא שנא רשות הרבים ולא שנא רשות היחיד נוטל ומכריז אלמא סימן העשוי לידרס הוי סימן תיובתא דרבה אמר לך רבה התם היינו טעמא משום [ו]דאין מעבירין על האוכלין והא איכא נברים נברים חיישי לכשפים והאיכא בהמה וכלבים באתרא דלא שכיחי בהמה וכלבים לימא כתנאי ר"י אומר [ז]כל דבר שיש בו שינוי חייב להכריז כיצד מצא עיגול ובתוכו חרס ככר ובתוכו מעות מכלל דתנא קמא סבר הרי אלו שלו סברוה דכולי עלמא סימן הבא מאיליו הוי סימן ומעבירין על האוכלין מאי לאו בסימן העשוי לידרס קא מיפלגי מר סבר לא הוי סימן ומר סבר הוי סימן אמר רב זביד משמיה דרבא אי ס"ד דקא סבר תנא קמא סימן העשוי לידרס לא הוי סימן ומעבירין על האוכלין כברות של בעל הבית ברה"ר אמאי מכריז אלא אמר רב זביד משמיה דרבא דכולי עלמא סימן העשוי לידרס הוי סימן ומעבירין על האוכלין והכא בסימן הבא מאיליו קא מיפלגי דתנא קמא סבר סימן הבא מאיליו לא הוי סימן ור"י סבר הוי סימן ורבה אמר לך דכ"ע סימן העשוי לידרס לא הוי סימן ואין מעבירין על האוכלין והכא בסימן הבא מאיליו קמיפלגי ת"ק סבר לא הוי סימן ור"י סבר הוי סימן איכא דאמרי סברוה דכ"ע סימן הבא מאיליו הוי סימן וסימן העשוי לידרס לא הוי סימן מאי לאו במעבירין על האוכלין קא מיפלגי דמר סבר מעבירין ומר סבר אין מעבירין על האוכלין דרבא אי ס"ד סבר ת"ק סימן העשוי לידרס לא הוי סימן ומעבירין על האוכלין ככרות של בעל הבית ברה"ר אמאי מכריז אלא אמר רב זביד משמיה דרבא דכולי עלמא סברי סימן העשוי לידרס הוי סימן ומעבירין על האוכלין והכא בסימן הבא מאיליו קא מיפלגי דתנא קמא סבר סימן הבא מאיליו הוי סימן ור"י סבר הוי סימן ורבה אמר לך דכ"ע סימן העשוי לידרס לא הוי סימן ואין מעבירין על האוכלין והכא בסימן הבא מאיליו קא מיפלגי דתנא קמא סבר סימן הבא מאיליו לא הוי סימן ור"י סבר הוי סימן [א]כללא דאבידתא כיון דאמר ווי לה לחסרון כיס מיאש ליה מינה ואמר רב זביד משמיה דרבא [ב]הלכתא בריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו ברשות היחיד אי דרך נפילה הרי אלו שלו אי דרך הנחה נוטל ומכריז וזה וזה בדבר שאין בו סימן אבל בדבר שיש בו סימן לא שנא ברה"ר ולא שנא ברשות היחיד בין דרך נפילה ובין דרך הנחה חייב להכריז:

ומחרוזת

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה והא וכו' גבי ניפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחרוץ וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המונח מוכלין כדרך שהוא עליהן ולהניחן שם (עירובין סד:).

רבינו חננאל

ת"ש ככרות של נחתום שלו של בעל הבית נוטל ומכריז והנה ככרות של בעל הבית אע"פ שידועין הן ריפתא דכל חד וחד כיון שאם ירדסו מתפתחין ואין ניכרין למי הן למה מכריזין תיובתא לרבה דאמר לא הוי סימן. ופריק רבה שאני ככרות דלא מדרסי כלל דאין מעבירין על האוכלין ומתני' באתרא דלית ביה לא בהמה ולא אפי' כלבים. פי' סימן הבא מאליו כגון מעות שנפלו בעיסה ונאפו בתוך הככר וכיוצא בהן. אמר רב זביד כללא דאבידתא כיון דאמר ווי ליה לחסרון כיס מיאש מינה. אמר רב זביד משמיה דרבא הלכתא ככרות ברשות הרבים הרי אלו שלו ברשות היחיד אי דרך הנחה נוטל ומכריז. אי דרך נפילה מצאן הרי אלו שלו

כה א מיי' פי"ד מהל' גזילה ואבידה הל' ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסד סעיף ה:
כו ב מיי' שם פט"ו הל' ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ט: